

[Miljøministeren]

disse lande for at opfylde de forpligtelser, vi mener de bør kunne opfylde. På den baggrund har denne debat været særdeles vigtig.

Og så må jeg da også sige, at vi i det internationale samarbejde mærker en stadig stigende interesse fra disse landes side for at bidrage positivt, fordi man forstår denne internationale sammenhæng.

Må jeg sige til fru Margrete Auken, at denne debat jo også skal føre til, at vi i fællesskab internationalt kan stå endnu stærkere og tage endnu stærkere initiativer, end vi har gjort hidtil, og dér er det jo glædeligt, at jeg igen kan henvise til, at det ser ud til, at vi nu kan stå med et enigt Folketing bag os.

(Kort bemærkning).

Ove Jensen (FP):

Det vil altså sige, at den danske regering kaster sig ud i disse store milliardinvesteringer uden at have nogen som helst garanti eller bare sikkerhed for, at de andre lande gør det samme. Deraf følger jo, at hvis resultatet bliver, at de andre lande intet vil foretage sig, så bliver slutfacit, at disse ca. 15 mia. kr., som den danske regering nu vil bruge på dette spørgsmål, må anses for at være spildt. Forholdet er jo det, at selv om spildevandet fra de danske åer og søer osv. bliver fuldstændig rent, så vil havmiljøet omkring Danmark stadig væk være alvorligt forurenet, medmindre de andre lande vil foretage sig noget tilsvarende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget om motiveret dagsorden nr. D 28 af Margrete Auken (SF), Erik Holst (S), Ahlmann-Ohlsen (KF), Skrumsager Skau (V), Lone Dybkjær (RV), Addi Andersen (CD), Steffensen (KRF), Ove Jensen (FP) og Tinning (VS) (se foran)

vedtoges enstemmigt med 134 stemmer.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af kræftfremkaldende stoffer.

Af Camre (S) m.fl.

(Fremsat 18/11 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Dette forslag til folketingsbeslutning, fremsat af Socialdemokratiet, er en genfremsættelse, og vi har derfor tidligere drøftet forslaget her i Tinget. Det var den 7. maj 1986. Jeg kan derfor henvise til, hvad jeg sagde ved den lejlighed.

Jeg vil gerne igen slå fast, at jeg principielt er enig i det sigte, der er med forslaget, nemlig at beskytte befolkningen imod kræftfremkaldende stoffer.

Alligevel kan jeg af en række grunde ikke umiddelbart tilslutte mig forslaget.

Først vil jeg gøre opmærksom på, at der er sket en del på kræftmærkningsområdet, siden vi drøftede det her i Tinget i maj 1986. Den 11. december 1986 sendte jeg en redegørelse om mærkning af kræftfremkaldende stoffer til Folketingets miljø- og planlægningsudvalg. Denne redegørelse, som jeg i øvrigt kan henvise til, indeholder mine forslag til, hvad der bør gøres for at få mærket de kræftfremkaldende stoffer. Disse forslag til initiativer på området er baseret på en gennemgang af regelgrundlaget og status for kræftmærkning i EF og i Danmark.

I EF er der som bekendt truffet beslutning om at mærke 22 stoffer og stofgrupper med advarselssætningen: »Kan fremkalde kræft«. Disse bestemmelser er netop indført i Danmark, idet Miljøstyrelsen har udgivet en ny, revideret liste over farlige stoffer, som trådte i kraft den 15. december 1986.

I beslutningsforslaget henvises der til ca. 208 stoffer, som Det Internationale Kræftforskningsinstitut har vurderet som kræftfremkaldende. Som jeg har fremhævet tidligere, skal man være opmærksom på, at IARC foretager en videnskabelig bedømmelse af stoffernes kræftfremkaldende evne, men ikke på nogen måde anbefaler eller tager stilling til, hvilke regler der bør gælde for stofferne. IARC gør udtrykkelig opmærksom på, at man betragter det som en opgave for myndighederne i de enkelte lande.

3) *Første behandling af beslutningsforslag nr. B 47:*

[Miljøministeren]

Dernæst er det vigtigt at slå fast, at advarselmærkning ikke altid er den bedste måde at regulere et kræftfremkaldende stof på, når formålet med reguleringen er at beskytte befolkningen mod kræftfare. Afhængig af stoffets anvendelse og forekomst kan andre, mere restriktive reguleringer med henblik på at mindske risikoen komme på tale. Det kan være en godkendelsesordning; for bekæmpelsesmidler og lægemidler gælder sådanne godkendelsesordninger. Eller det kan være begrænsninger i anvendelsen eller forbud mod visse stoffer. Advarselmærkning af farlige stoffer er reguleret af EF-direktiver, hvis formål det er at forhindre tekniske handelshindringer.

Disse direktiver er totalharmoniseringsdirektiver, hvorfor Danmark ikke uden at komme i konflikt med EF-reglerne kan beslutte, at flere stoffer end dem, det er besluttet at kræftmærke i EF, skal mærkes. Der forhandles løbende i EF om mærkning af yderligere en lang række kræftfarlige stoffer. Der er således opnået et flertal for at mærke yderligere ca. 25 kræftfremkaldende stoffer med en af de relevante advarselssætninger. På baggrund heraf forventes medlemslandene at vedtage et revideret direktiv om klassificering af farlige stoffer i marts i år.

Endelig vil jeg henvise til, at der for tiden i EF arbejdes på en handlingsplan for årene 1987-1989 om en europæisk indsats mod kræft. Ifølge forslaget til handlingsplan skal arbejdet med klassificering af kræftfremkaldende stoffer fortsættes i perioden 1987-1989 og endda fremskyndes, idet målene er at vurdere mindst 50 stoffer om året. Herved håber man inden udgangen af 1989 at have gennemgået omkring 200 stoffer med henblik på mærkning for kræftfare.

Et væsentligt bidrag til, hvilke stoffer der skal vurderes med henblik på mærkning for kræftfare, vil være netop IARC's liste over kræftfremkaldende stoffer. Arbejdet i EF skrider nu godt fremad, og EF har netop her i 1987 miljøår og har til hensigt at give vurderingen af kræftfremkaldende stoffer høj prioritet.

Som det fremgår af redegørelsen, har jeg bedt Miljøstyrelsen om at udvælge yderligere en gruppe af stoffer, der bør mærkes for kræftfremkaldende effekt. Miljøstyrelsen har blandt de resterende stoffer på styrelsens liste over stoffer, der anses for kræftfremkaldende,

valgt 23, der findes i størst mængde her i landet, eller som vides at fremkalde kræft i mennesker. For disse 23 stoffer er Miljøstyrelsen i gang med at sammenstille et omfattende dokumentationsmateriale, der skal udgøre forhandlingsgrundlaget for et dansk forslag til EF-Kommissionen om mærkning. Disse forslag vil blive fremsendt til Kommissionen i løbet af ganske kort tid. Samtidig med oversendelsen af dokumentationen for de 23 stoffers kræftfremkaldende effekt vil der blive sat en frist for, hvornår stofferne bør være færdigbehandlet.

Samtidig vil jeg ved oversendelsen af dokumentationen for disse stoffer gøre det klart, at såfremt denne frist ikke overholdes, vil jeg bruge den særlige sikkerhedsklausul i direktivet. Ifølge denne sikkerhedsklausul kan et af EF-landene midlertidigt fastsætte særlige betingelser for markedsføringen af stof i det pågældende land. Sikkerhedsklausulen kan kun benyttes, såfremt medlemslandet med udførlig begrundelse kan fastslå, at det pågældende stof som følge af f.eks. manglende mærkning frembyder fare for mennesker eller miljø. Anvendelsen af sikkerhedsklausulen vil betyde, at Kommissionen skal indkalde medlemslandene til møde om sagen i løbet af ganske kort tid, hvorefter den tekniske tilpasningskomité på sædvanlig vis vil tage stilling til, om den foreslåede bestemmelse kan medtages.

Herudover vil jeg naturligvis fastholde, hvad der tidligere er tilkendegivet, nemlig at det er regeringens politik at søge de indre direktiver med hjemmel i artikel 100 genforhandlet, sådan at disse indre direktiver efterhånden omformes til nye direktiver baseret på den nye artikel 100 A. Denne hensigt gælder selvfølgelig også direktivet om klassificering af farlige stoffer, og når EF-pakken træder i kraft, vil regeringen benytte de muligheder, den kan, for at gennemføre en kræftmærkning, som vi i Danmark finder rigtig og rimelig.

Tove Lindbo Larsen (S):

Prøv at rydde alle tanker af vejen og tænk den ene tanke: man kan blive syg af at udføre sit arbejde - arbejde, der skal være en del af det fundament, man skaber for sig selv og måske endog for sin familie, og muligheden

[Tove Lindbo Larsen]

for at skabe sig et rimeligt liv med en høj grad af livskvalitet.

Det at man kan blive syg, fordi man ikke kan se, hvad det er for materialer, man arbejder med, er helt urimeligt. Det vil også sige, at man ikke kan tage de nødvendige forholdsregler af beskyttende art eller måske nægte at bruge disse materialer, hvis man måske ikke ønsker at udsætte sig for den risiko.

Det Internationale Kræftforskningsinstitut under WHO har fremlagt en fortegnelse over 208 stoffer, som kan have kræftfremkaldende virkning på mennesker og dyr. Ikke desto mindre vedtog man i EF den 6. november 1985, at kun 22 stoffer skulle mærkes med advarselssætningen »Kan fremkalde kræft«.

Socialdemokratiet mener, at der er mest grund til at tage hensyn til dem, der skal arbejde med stofferne, fremfor den industrielle teknologi. Derfor ønsker vi alle 208 stoffer fra Det Internationale Kræftforskningsinstitut mærket, så risikoen tydeligt fremgår. Vi ønsker en mærkning både med symbol på fare og med en tekst, hvoraf det fremgår, at der er tale om et stof, der kan være kræftfremkaldende. Endvidere må der medfølge en tydelig anvisning på, hvilke forholdsregler af forebyggende karakter der skal tages ved brugen af det pågældende stof.

Den vil naturligvis ikke være enslydende for alle 208 stoffer, da de er forskellige af opbygning og eventuelt skal bruges forskelligt, men det er helt nødvendigt, at der mærkes sådan, at man tydeligt kan se, at der kan være tale om sygdomsfremkaldende virkning af den ene eller den anden art, og at man kan forebygge ved at anvende forholdsregler.

Når vi genfremsætter forslaget, er det selvfølgelig, fordi vi mener, at det er en rigtig, menneskelig politik, og fordi Danmark efter ratificeringen af Den Europæiske Fælles Akt ikke er bundet af maksimumsdirektivet. Der er således god mulighed og god grund for partierne til at vise deres forståelse for løsningen af et stort problem for mange arbejdere, sådan at de kan se, hvad det er, de arbejder med.

EF er ingen hindring, og vi kan kun appellere til en betydelig hurtigere fremgangsmåde end den, som ministeren lagde op til for et øjeblik siden.

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Socialdemokratiets forslag, som vi behandler i dag, er en genfremsættelse, og så sent som den 7. maj 1986 behandlede vi forslaget. Når det så genfremsættes, er det så, fordi regeringen ingenting har gjort siden og der i det hele taget ikke er gjort noget ved det her problem? Det er det nok ikke.

Regeringen har handlet aktivt. Den 11. december 1986 kom regeringens redegørelse, hvoraf det fremgår, at Danmark skal udvælge yderligere 23 stoffer, der kan være kræftfremkaldende. I EF er der nu enighed om at mærke yderligere 25 kræftfremkaldende stoffer ud over de 22, EF allerede har besluttet sig til at mærke, og nye regler på dette område vil på denne baggrund være klar i marts i år.

Endelig forstår vi, at EF er i gang med en samlet europæisk indsats imod kræft. De næste 3 år vil EF – så vidt det er oplyst – vurdere ca. 50 stoffer om året, og der er således skred i indsatsen imod kræftfremkaldende stoffer. Det kunne også lige passe andet.

I et internationalt samfund som Vesteuropa er det vigtigt, at vi søger at løse problemerne samlet til gavn for de enkelte nationer og den enkelte familie, og vi er naturligvis i vores folketingsgruppe dybt optaget af dette problem, præcis som tusindvis af familier ud over landet er det. Men det, der er behov for, er jo samtidig reel oplysning ikke blot for så vidt angår vores fødevarer, men også andre stoffer. Der er ikke brug for skrækkampagner, som bygger på løse og udokumenterede P 4-agtige påstande, som kun skaber utryghed og usikkerhed. Det må vi ikke glemme i denne debat, og det tror vi heller ikke forslagsstillerne her har glemt.

Vi vil fra den konservative folketingsgruppes side støtte regeringens engagement i denne sag. Vi opfatter Socialdemokratiets forslag som et bidrag til debatten, et bidrag, der fastholder søgelyset på den ødelæggende virkning, som kræftfremkaldende stoffer har.

Skrumsager Skau (V):

Det er allerede nævnt, at det er en genfremsættelse. Der skal ikke herske tvivl om, at Venstre ønsker at begrænse brugen af og generne ved de kræftfremkaldende stoffer, som vi ikke kan undgå at bruge, ligesom vi er enige i det, der bl.a. kan gøres gennem oplysning samt via anvendelsesforskrifter og

[Skrumsager Skau]

en meget tydelig mærkning. Derved kan vi undgå de uheldige virkninger af de stoffer, som vi endnu ikke er i stand til at erstatte med andre og ufarlige stoffer såvel i den moderne industri som i hele vort samfund.

Regeringen arbejder meget seriøst og ihærdigt for at sikre den bedste og mest fuldkomne oplysning, ligesom man lægger vægt på, at der gives en række anvendelsesforskrifter til dem, der arbejder med de stoffer, som kan forårsage kræft eller andre sygdomme. Her er det også vigtigt, at uddannelsen af dem, som skal arbejde med disse stoffer, er tilstrækkelig.

Vi kan vel også være enige om, at der fortsat mangler en række oplysninger om de forskellige stoffers farlighed, hvilket også fremgår tydeligt af bilaget til beslutningsforslaget. Derfor er det vigtigt, at der fortsat forskes og fortsat foretages undersøgelser, således at vi kan foretage den rigtige opdeling. Det vil være fejlinformation at benævne et stof som kræftfremkaldende eller som farligt, hvis det ikke er rigtigt, og endnu værre, hvis det omvendte er tilfældet.

I min gennemgang af de fire grupper af stoffer, som er opført i bilaget til beslutningsforslaget, har jeg været overrasket over ikke at finde nitrat, alkohol og bilos ved siden af tobaksrøg. Jeg er også overrasket over ikke at finde asbestfibre i det afsnit, der vedrører industriel produktion, hvorimod papirmøller, læderindustri og savværker er nævnt. Hvorfor nævne cokeproduktionen, men ikke et ord om stråling f.eks.? Mange af de kemiske midler, der er nævnt, hvoraf nogle indgår i de kendte lægemidler, som i dag anvendes til sygdomsbekæmpelse, er uden tvivl farlige og kan fremkalde kræft. Men farligheden afhænger vel lige så meget af koncentrationens størrelse som af sammenfaldet med mange andre forskellige faktorer som f.eks. tobak og asbest.

Jeg går ind for, at alle stoffer skal vurderes på en absolut saglig måde, således at vi undgår, at alle stoffer med et fint kemisk navn bliver mærket som værende kræftfremkaldende. På den måde ender vi nemt i overmærkning, og så ryger troværdigheden. Dermed vil vi tabe forbrugernes opmærksomhed og nok ikke opnå den sygdomsforebyggende effekt, som vi tilstræber.

Jeg mener tillige, at en vurdering af stoffernes farlighed og reglerne for mærkning er

et EF-anliggende. Dermed sikrer vi, at vi også får gavn af de andre landes erfaringer, ligesom vi kan videregive vores erfaringer. Dette samarbejde har vi allerede lært meget af, hvilket forslagsstillerne allerede ved. På tilsvarende måde vil vi kunne anvende artikel 100A, når EFs nye traktatbestemmelser træder i kraft.

Som ministeren allerede har nævnt, arbejder Danmark seriøst og målrettet i EF-regi for at sikre mærkning af alle de stoffer, der frygtes at fremkalde kræft. Derfor er beslutningsforslaget vel også nærmest at betragte som et ønske om markering af, at forslagsstillerne følger og støtter denne sag.

Gade (SF):

Jeg kan forstå på hr. Skrumsager Skau, at han ikke mener, at forslagsstillerne mener deres forslag alvorligt – det må de jo så selv svare på. Jeg skal kun sige, at sådan som jeg har forstået hovedtanken i forslaget, er det noget ganske andet end det, som hr. Skrumsager Skau f.eks. siger her.

Hovedtanken er vel den, som Ole Bang, direktør i Landsforeningen til Kræftens Bekæmpelse, i dag er citeret for i Politiken, nemlig at man må sikre, at det fremover forbydes at tilbageholde oplysninger om stoffers kræftfarlighed. Det er altså noget helt andet: at man ikke længere må kunne tilbageholde oplysninger om stoffers kræftfarlighed.

Sådan som jeg har læst forslaget, bygger det på den idé, at de, der skal bruge forskellige stoffer, har retten til at være informeret om den eventuelle kræftfrisiko ved at bruge disse stoffer, og det er jo en fundamentalt anden tænkning og et fundamentalt andet udgangspunkt end det, de to sidste ordførere, fra de Konservative og fra Venstre, lagde vægt på.

Et sådant forslag er da selvfølgelig et bidrag til debatten om, hvad vi gør ved kræftfremkaldende stoffer, men jeg synes også, vi skal tage det alvorligt og sige: jamen det er det syn, som bør præge vores lovgivning, og det er vel dybest set også det syn, som miljøministeren går ind for. Han skriver nemlig i sin redegørelse: »På længere sigt ønsker jeg dog, at alle de stoffer, der findes på Miljøstyrelsens liste over stoffer, der anses for kræftfremkaldende, og som findes i Danmark, skal mærkes for kræftfremkaldende effekt.«

[Gade]

Altså alle de stoffer, der findes, på længere sigt.

Vi får så at vide, at vi er så bundet af EF; man går i gang med en procedure og et dokumentationsarbejde, og man vil i givet fald bruge sikkerhedsklausulen. Det sidste skal ikke bebrejdes regeringen. I SF mener vi, at vi på dette område meget markant og effektivt skal have sagt, at det gammeldags syn, som bærer det eksisterende direktiv på dette område, kan vi ikke leve med længere. Vi kan ikke leve med, at vi ikke kan få det andet syn, som jeg taler for, og som jeg mener er ideen i forslaget, ind i mærkningsreglene, og vi vil i givet fald tage en konfrontation med EF på det syn. Det vedrører også en sag senere på dagsordenen i dag.

Jeg tror, det er fantastisk vigtigt, at Danmark får taget sig sammen til at gøre op med den tankegang, der ligger i det eksisterende direktiv, og altså signalerer og politisk agerer på banen og siger: vi gør disse ting alligevel.

Desværre mener jeg, at forslagsstillerne er for optimistiske i forhold til EF-pakkens muligheder. Jeg mener, miljøministeren fundamentalt har ret i, at der er problemer. Det kan jo være, at Kommissionen ikke vil fremsætte et nyt direktiv på dette område på artikel 100A-basis. Så mener jeg, at vi kun har ét at gøre i Danmark: at agitere for det, presse på for at få det og få et nyt direktiv så hurtigt som muligt, idet vi siger, at der i det danske Folketing er flertal for, at hvis vi ikke kan få det sådan, så gør vi det på den måde, der ligger i dette forslag. Vi gennemtvinger det, vi vedtager selv denne lovgivning og må så tage den konfrontation med EF-systemet, som det eventuelt vil give.

Rækkefølgen må være: pres på, få det ind under artikel 100A og få Kommissionen og systemet til at forstå, at det skal det – med den klare forståelse, at vi vil have strammere regler, og hvis vi ikke kan få det, da vil vi presse ved at sige, at så vedtager vi disse regler nationalt, og så må I se, om I vil slæbe os for Domstolen. Vi tager faktisk det, som er ideen her, alvorligt, netop den opfattelse, at ingen borger skal forholdes oplysninger om, at et stof kan være kræftfremkaldende.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Det Radikale Venstre er enig med forslagsstillerne. Vi ønsker også en tydelig

mærkning af kræftfremkaldende stoffer, naturligvis ikke mindst af tobak.

Det forekommer os, at de, der reklamerer for tobak, er umådelig langsomme til at komme i gang med de ønskede advarsler.

Vi er også enige i forslaget om et symbol, som kan bringe os ud over sprogvanskeligheder i disse internationale tider.

Men ikke mindst vil vi sige til ministeren, at det ikke skal mangle på Det Radikale Venstres støtte til at presse på med en revision af listerne over de stoffer, som kan blive mærket med advarslerne. Det forekommer os, at undskyldningen med tekniske handelshindringer bruges lidt for ofte af EF.

Addi Andersen (CD):

Fra Centrum-Demokraternes side er vi opmærksom på, at ingen stoffer, der kan være kræftfremkaldende, skal være umærkede i Danmark.

Der forhandles løbende i EF om revision af listen over disse stoffer, og de enkelte lande kan med en udførlig begrundelse udvide listen. Som det sikkert er forslagsstillerne bekendt, har Miljøstyrelsen udarbejdet en liste over yderligere 23 stoffer, der kan være kræftfremkaldende, og som Danmark vil foreslå EF-Kommissionen bliver mærket.

Vi har stor sympati for forslaget, men vil henholde os til, at EF arbejder på en handlingsplan for årene 1987–89 om en samlet indsats mod kræft.

Vi ved, at der i De Europæiske Fællesskaber er en vilje til at tage alle disse problemer op til fornyet behandling, og Centrum-Demokraterne mener, det skal ske i tæt samarbejde med landene i EF, hvorfor vi som sagt vil afvente disse tiltag, inden vi tager stilling til resten af de 208 stoffer, der formodes at kunne fremkalde kræft.

Ove Jensen (FP):

Forslaget er jo en genfremsættelse, og jeg skal da gerne gentage, at Fremskridtspartiet er indstillet på, at alle kræftfremkaldende stoffer bliver mærket.

Men nu er det jo sådan, at det er næsten et år siden, forslaget sidst blev fremsat, og jeg kan ikke forstå, at man i den mellemliggende periode har kunnet finde ud af, hvilke stoffer der er kræftfremkaldende, og hvilke der ikke er det. Fremskridtspartiet er jo ikke

[Ove Jensen]

medlem af miljøudvalget og har derfor ikke haft lejlighed til at følge det nærmere, og jeg vil derfor gerne spørge, hvad der er den egentlige årsag til den uenighed, der er imellem forslagsstillerne og miljøministeren. Er det uenighed om, hvorvidt nogle stoffer er kræftfremkaldende eller ikke? Eller er det simpelt hen bare et spørgsmål om, hvad EF kan beslutte sig til? Jeg er ikke klar over det reelle problem i denne sag; det kunne det være interessant at få oplyst.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS er enig i forslaget formål. Alle kræftfremkaldende stoffer skal selvfølgelig mærkes, og det gælder både de produkter, hvori stofferne indgår, og selve produktet. I virkeligheden er det fuldkommen absurd, at vi står her og diskuterer, om Danmark må få lov til at mærke stoffer som kræftfremkaldende stoffer, når vi anerkender, at stofferne er kræftfremkaldende, og på den måde skjule over for de mennesker, der arbejder med stofferne, at de kan få kræft.

Danmark har tilsluttet sig en liste på 250 kræftfremkaldende stoffer, som WHO's kræftforskningsinstitut har opstillet. Men vi må i øjeblikket kun lave advarselsetiketter på de 22 stoffer, som det har behaget EF at anerkende. Nu forstår jeg, der er yderligere 25 på vej. Det er jo fuldkommen barokt.

Til sammenligning skal jeg fremhæve, at man i Norge allerede i 1983 gennemførte mærkning af 106 kræftfremkaldende stoffer, og at flere var på vej, så selv med de 22 og de 25 oveni er Danmark et meget stort stykke bagud.

Jeg synes, det er glædeligt, at ministeren i sin redegørelse af 11. december til miljøudvalget har fremhævet, at han vil overveje national kræftmærkning, hvis der ikke sker en ændring af tempoet i EF – et tempo, som i alle tilfælde hidtil har været på samme hastighed som en langsom snegls.

Ministeren kommer også ind på sikkerhedsklausulen. VS mener, at den betingelse, ministeren sætter op for at anvende sikkerhedsklausulen, i virkeligheden godt kan siges at være opfyldt, idet det efter vores mening må være tvingende nødvendigt at indføre nationale regler straks, når vi ved, at bestemte stoffer giver kræft, og at arbejderne bliver udsat for dem. Det kan ikke være meningen,

at Danmark ikke må informere herom via mærkningen, fordi tempoet i EF som sagt er meget trægt. Så må vi tage den nødvendige konfrontation med EF.

Ministeren skriver også i sin redegørelse, at han vil bruge sikkerhedsklausulen, hvis den tidsfrist, som vil blive sat for, hvornår stofferne bør være færdigbehandlede, ikke overholdes. Jeg vil så gerne have uddybet, hvad tidsfristen er. Nu blev der nævnt den nye liste med de 25 og tidspunktet marts i år. Betyder det, at man vil bruge sikkerhedsklausulen, hvis de 25 stoffer, ministeren omtalte, ikke kommer til i marts?

Miljøstyrelsen udarbejdede i 1984 en liste over stoffer, som man anså for at være kræftfremkaldende. Den indeholder ca. 200 stoffer og stofgrupper, og vi synes, det på baggrund af den liste og af IARC's liste er ynkeligt, at man kun er nået frem til 22 stoffer, som EF har anerkendt som kræftfremkaldende, og som vi derfor i Danmark kan tillade os at mærke.

Jeg synes, det er meget interessant i denne sammenhæng at bemærke, at det har været ganske specielt svært at få EF til at anerkende vigtige stoffer, som bruges i store mængder. Det er jo dem, der udgør den største sundhedsfare, men netop her har industrien strittet særlig meget imod. Det gælder f.eks. stenkulstjære, der bl.a. bruges som træbeskyttelsesmiddel og i nogle tilfælde også i asfalt. Det har faktisk bevirket, at asfaltarbejderne har en meget stor overdødelighed af kræft. Og asbest, hvis kræftfare man har kendt i omkring 80 år, anses i EF heller ikke for at være kræftfremkaldende. Der findes andre tilsvarende meget farlige stoffer som formaldehyd osv., der efter EF's regler enten slet ikke skal mærkes eller kun, hvis de indgår i meget stærke koncentrationer. Under alle omstændigheder må de ikke mærkes et eneste sted med ordet »kræft«.

Hvis vi ikke får at vide her og nu, at der sker noget meget hurtigt, må Danmark tage den nødvendige konfrontation med EF, for det gavner ærlig talt ikke de mennesker, der arbejder med disse kræftfremkaldende stoffer, at alle her i Folketinget står og siger, at de har den dybeste forståelse. Det sagde man også, sidste gang vi behandlede sagen. Jeg var ikke ordfører dengang, men jeg har lagt mærke til, hvad man sagde sidste gang, så der må handling til. Vi er dog kommet så

[Elisabeth Bruun Olesen]

vidt nu, at man ikke kan være bekendt – heller ikke som borgerlig – at sige, at man skal arbejde med kræftfremkaldende stoffer. Hvornår får man det så forbudt? For det var jo det, man i virkeligheden burde, men hvornår går man det lillebitte skridt, at man mærker stofferne?

Camre (S):

På forslagsstillernes vegne vil jeg gerne takke det, jeg tror jeg turde tælle som et flertal her i salen bag dette forslag. Jeg føler de positive bemærkninger, der kom fra anden side, som et udtryk for, at der er nogle partier, der egentlig gerne ville støtte forslaget, og som ser fornuften i det, men som på grund af EF siger nej og knytter deres stillingtagen til, om EF vil tillade os at gå dette skridt eller ikke.

Ministeren startede med at sige, at det internationale kræftforskningsinstitut jo ikke havde anbefalet forholdsregler, men alene ud fra videnskabelige kriterier fastslået, at der her lå en række stoffer, som var kræftfremkaldende. Og det er jo rigtigt, for det er heller ikke instituttets opgave, det er, som ministeren sagde, lovgivernes. Vi er jo altså netop lovgivere, og derfor er det naturligt, at vi ud fra den, om jeg så må sige, videnskabeligt sikre viden om, at der her er stoffer, som i bestemte anvendelser kan fremkalde cancer, giver en mærkning og anfører forholdsregler, således at man kan undgå den skadelige effekt.

Ministeren siger, at advarselmærkning ikke altid er den bedste måde at beskytte befolkningen på; der kan bruges begrænsninger, forbud og lignende. Det er vi naturligvis fuldstændig enige med ministeren i. De steder, hvor der er tale om et forbud, er der jo ikke behov for at mærke, for dér forekommer stoffet altså ikke.

Men det, der har interesse, er, at der rent faktisk i vores miljø og i vores arbejdsmiljø findes disse stoffer, og at mennesker uden at få en advarsel kan komme i kontakt med dem og dermed pådrage sig cancer. Jeg synes, det er væsentligt at slå fast, at dette jo ikke er et forbudsforslag. Det er ikke et forslag, der siger, at disse stoffer, som i nogle tilfælde ikke kan erstattes af andre, i andre tilfælde kan erstattes af mindre farlige ting, er forbudt. Nej, det er simpelt hen en for-

holdsregel, som kun koster den lille etiket, der skal klistres på emballagen, og som på besparelessiden foruden undgået menneskelig død, ulykke og sorg har enorme besparelser i sundhedssektoren til følge.

Man må spørge sig selv, hvad EF dog kan have imod at foretage en sådan mærkning. Jeg ser to åbenlyse årsager. Den ene er, at man i nogle EF-lande vil sige: dette er en teknisk handelshindring; vi har et produkt her, som vi lever af at sælge, og at der er nogle, der dør af det, får kræft af det, blander vi os ikke i; vi vil have lov til fortsat at sælge det uden hindringer også i Danmark.

Den anden holdning, som jo i virkeligheden er lige så uhyggelig, er den holdning, at der her ligger en af disse kræfter og af disse lande uønsket arbejderbeskyttelse – uønsket, fordi den kunne hæmme den traditionelle økonomiske vækst, som ellers ville finde sted.

Jeg finder, at begge disse begrundelser er uantagelige for os, og de er uantagelige, også selv om de står i et eller andet EF-direktiv og er grundlag for et EF-direktiv.

Hr. Gade har fuldstændig ret, når han rejser det spørgsmål, om Kommissionen vil tillade, at der kommer et nyt artikel 100 A-direktiv. En af vore begrundelser for at stemme imod EF-fællesakten fra socialdemokratisk side var netop, at vi nærede bekymring for, om de garantier, regeringen gav os, for at vi på alle miljømæssige og sundhedsmæssige områder kunne få lov til at bruge disse minimumsdirektiver, holdt i praksis. Altså om man ikke alligevel ville sige: jamen det er en teknisk handelshindring, så I må ikke alligevel. Den frygt har vi stadig væk.

Men vi mener – og det er egentlig også helt parallelt til det, hr. Gade sagde heroppefra – at det er nødvendigt at tage den konflikt med EF imod det synspunkt, at tekniske handelshindringer eller arbejderbeskyttelses-synspunkter, som jeg refererede, skulle kunne bruges imod denne mærkning. Vi så egentlig gerne, at vi blev slæbt for EF-Domstolen. Vi skal nok komme ned med brød med file i til ministeren, når han bliver spærret inde dernede, og på anden måde gøre hans tilværelse i det grimme EF-fængsel tålelig. Vi skal også nok gøre alt, hvad vi kan for på anden måde end det med filen at få ministeren ud igen. Men vi tror, at det for os, der altså har en så progressiv holdning som den, der faktisk

[Camre]

kom til orde her i salen, vil være værdifuldt, at vi viser de mennesker i EF, der er underkastet EF-bureaukraternes – eller jeg skulle vel snarere sige EF-kapitalisternes – handels-hindringsforklaringer og de andre begrundelser, der bruges for ikke at gøre noget, at der altså her er et lille land dér i den yderste nordkant af EF, som tør tage hensyn til menneskene frem for til kapitalen.

Med de bemærkninger vil jeg sige, at jeg håber, at vi med den fremsættelsesfrist, der har været for dette forslag, kan få det vedtaget i indeværende samling. Det er rigtigt, som nogle har sagt, at det er en genfremsættelse, og det blev jo fremsat så sent sidste år, at vi ikke kunne forvente det færdigbehandlet. Vi forventer det færdigbehandlet i indeværende samling.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I mit indlæg nævnte jeg, at jeg vil fastsætte en frist for behandlingen af den gruppe stoffer, der sendes til EF her i starten af 1987. Fru Elisabeth Bruun Olesen spurgte, hvordan det ligger med fristen. Jeg kan præcisere, at det er min agt at benytte den omtalte sikkerhedsklausul, hvis gruppen af stoffer ikke er færdigbehandlet inden udgangen af 1987.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Det, der kalder mig herop igen, er, at jeg faktisk glemte et svar til hr. Ove Jensen, som spurgte, hvorfor man ikke havde brugt tiden siden maj måned til at finde ud af, hvilke stoffer der faktisk er kræftfremkaldende, og det vil jeg meget gerne svare på. Vi har Det Internationale Kræftforskningsinstituts udsagn om, hvilke stoffer der er kræftfremkaldende. Det er dem, der står på bilagene, og disse lister har ikke ændret sig, siden de blev offentliggjort første gang. Vort argument er naturligvis, at det er centralt, at viden om den kræftfremkaldende virkning ikke forholdes befolkningen, og vi mener, at der er fuldt tilstrækkelig videnskabelig basis for i hvert enkelt tilfælde også at fastslå, hvad der kan gøres for at modarbejde disse negative virkninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 74:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af organiske opløsningsmidler.

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Gade (SF) m.fl.

(Fremsat 18/12 86).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Når vi nu skal drøfte mærkning af opløsningsmidler, vil jeg gøre opmærksom på, at der i grunden er tale om den samme problemstilling som ved mærkning af de kræftfremkaldende stoffer: også her er grundlaget EF-regler, der er overført til dansk ret.

EF-reglerne er to direktiver: ét om farlige stoffer og ét om farlige kemiske produkter, der anvendes som opløsningsmidler. De danske regler er tre bekendtgørelser, som Miljøministeriet har udstedt. EF-reglerne er totalharmoniseringsdirektiver, hvilket vil sige, at danske myndigheder ikke må tillade, at der markedsføres stoffer eller produkter, som ikke lever op til direktivernes krav. På den anden side kan danske myndigheder heller ikke forlange strengere krav efterlevet. Her i landet har vi i flere år været opmærksom på de skadelige virkninger ved længere tids brug af organiske opløsningsmidler. Nu ved vi, at en lang række af opløsningsmidlerne har kronisk neurotoksisk virkning. Foruden af de danske myndigheder er denne virkning anerkendt af norske, svenske og finske myndigheder. I 1985 erkendte WHO, at der er vi-